

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE

2025-04-30

Ärendenummer
NV-25-002894

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över betänkandet Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6) (Fö2025/00151)

Sammanfattning

Naturvårdsverket instämmer i bedömningen att det i stora delar är oklart hur behoven av personalförstärkning vid höjd beredskap ser ut för funktionerna avfallshantering och avlopp. Naturvårdsverket anser att frågan bör utredas vidare och konstaterar att det finns behov av personalförstärkning vid höjd beredskap inom betydligt fler områden än de som beskrivs i SOU 2025:6.

Naturvårdsverket anser att begreppet "kommunalteknisk verksamhet" är svårtolkat och bör ses över, eftersom möjligheten att använda civilplikt för drift av tekniska försörjningsystem i en kommun bör vara likartad oavsett om verksamheten ägs av en kommunal eller en privat aktör.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

13.3.3 Utmaningar för personalförsörjningen

Naturvårdsverket anser att omfattningen av myndigheters ansvar för att totalförsvarsviktiga civila verksamheter kan bedrivas vid höjd beredskap är otydligt beskrivet i betänkandet. Som beredskapsmyndighet bedömer Naturvårdsverket att vi har ett ansvar enligt 20 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap, att verka för att aktörer inom vårt ansvarsområde bland annat ska ha god förmåga att genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap. Vi anser inte att detta kan likställas med ett ansvar för att säkerställa personalförsörjning i dessa verksamheter. Ansvaret som en beredskapsmyndighet har för personalförsörjning i samhällsviktig verksamhet utanför den egna organisationen bör förtydligas.

18.9 Livsmedelsförsörjning och dricksvatten

Naturvårdsverket instämmer i bedömningen att det i stora delar är oklart hur behoven av personalförstärkning vid höjd beredskap ser ut för funktionerna

avfallshantering och avlopp. Naturvårdsverket anser även att det i stora delar är oklart hur behoven av personalförstärkning ser ut för hela avfallssystemet, och inte bara insamling av latrin vid höjd beredskap. För att kunna bedöma hur behovet av personalförstärkning ser ut behövs ytterligare kunskap om hur de olika funktionerna och beroendena påverkas. Naturvårdsverket genomför för närvarande en 2:4 finansierad risk och försörjningsanalys som kan bidra till ökad kunskap avseende avfallshanterings behov av förstärkta personella resurser vid höjd beredskap.

Naturvårdsverket instämmer i de behov som beskrivs i SOU 2025:6, men bedömer att det finns behov av personalförstärkning inom betydligt fler verksamheter än de som beskrivs i SOU 2025:6. Det handlar exempelvis om:

- Ett behov av att hantera större variationer och störningar i avfallshanteringssystemet, vilket kan innebära mer frekventa och längre transporter av avfallstyper som kommunalt brännbart avfall, visst verksamhetsavfall, matavfall, sjukvårdsavfall samt rivningsavfall från byggnader och infrastruktur.
- Ett behov av att säkerställa kritiska funktioner inom insamling och behandling, lagring och sortering av avfall.
- Behov att säkerställa personalresurser för att identifiera det farliga avfallet och hantera det från insamling till slutbehandling då särskild kompetens kan krävas.
- Förändrade behov i händelse av större folkomflyttningar samt vid värdlandsstöd som innebär risk för stor belastning på avfallshanteringssystemet i vissa geografiska områden.
- Behov för att upprätthålla fungerande avloppslösningar ur hälso- och miljösynpunkt, exempelvis för drägliga förhållanden vid arbetsplatser och i bostäder. Detta inkluderar bland annat ett ökat behov av byggnads- och reparationsberedskap (se 18.16 nedan).

Naturvårdsverket konstaterar att en utmaning för personalförsörjningen är att samhällsfunktionerna avlopp och avfallshantering är beroende av privata verksamheter för byggnationer, drift och underhåll. För att upprätthålla samhällsfunktionerna behöver personalförsörjningen säkerställas i såväl de kommunala organisationerna som i byggnads- och reparationsberedskap kopplat till externa utförare och entreprenader.

18.16 Byggnads- och reparationsberedskap

Naturvårdsverket instämmer i bedömningen avseende avlopp. Naturvårdsverket bedömer att det därutöver även finns behov av byggnads- och reparationsberedskap för avfallshantering för att säkerställa att samhällsviktiga funktioner som behandlingsanläggningar för avfallshantering ska fungera.

Om begreppet ”kommunalteknisk verksamhet” och att privata aktörer utför verksamhet som tidigare var i offentlig regi (5.4.1, 8.6, 13.3, 17.2.1, 18.19.1)

Naturvårdsverket konstaterar att begreppet ”kommunalteknisk verksamhet” är svårtolkat och bör ses över. Vid användning av begreppet är det oklart vad som egentligen avses, bland annat på grund av avreglering och privatiseringar av tidigare kommunala verksamheter. Begreppet används exempelvis i Bilaga A till förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt. När förordningen togs fram bör långt fler av de tekniska anläggningar som är nödvändiga för att upprätthålla en kommuns tekniska försörjning ha haft en kommunal huvudman jämfört med

idag. Naturvårdsverket anser att möjligheten att använda civilplikt för drift av tekniska försörjningssystem i en kommun bör vara likartat, oavsett om verksamheten ägs av en kommunal eller en privat aktör. Naturvårdsverket konstaterar att begreppet kommunalteknisk tjänst är av betydelse, inte bara för avfallshantering och avlopp utan även för andra funktioner.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylensstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Kerstin Åstrand, handläggare Malin Söderlund, Martin Holm, Pontus Cronholm och Karin Schröder.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylensstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:

fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se
kn.registrator@regeringskansliet.se